12/02/2021

Ο «Καλός»

/ Νέοι και Εκκλησία

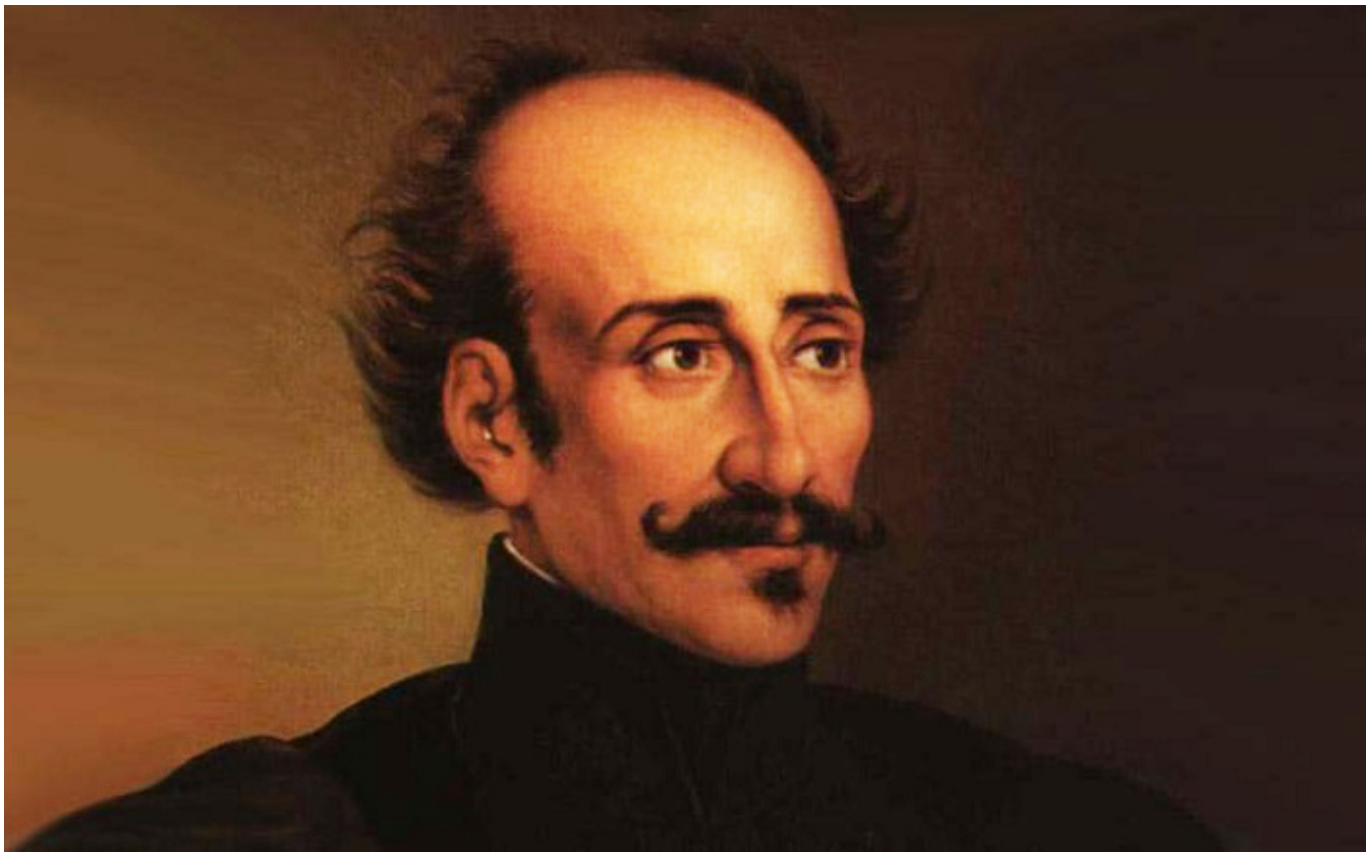

Με το ψευδώνυμο «Καλός» αναγνωρίζεται **ο Αλέξανδρος Υψηλάντης** στις 12 Απριλίου 1820, σε ηλικία 28 ετών, ως **Αρχηγός της Φιλικής Εταιρείας,** που είχε μοναδική ανάγκη αυτή την ιστορική στιγμή το όνομά του, τη θέση του δίπλα στον Αυτοκράτορα της Ρωσίας, την «κατάστασή» του (περιουσία του) και πάνω απ' όλα τη φλογερή αγάπη για την πατρίδα του, την Ελλάδα.

Αυτός τελικά υπογράφει την πρώτη επαναστατική προκήρυξη έναρξης της εξέγερσης:

«Μάχου υπέρ πίστεως και πατρίδος» με την κατάληξη: «Εις τα όπλα λοιπόν, φίλοι, η Πατρίς μας προσκαλεί!» και υψώνει τη σημαία της Ελληνικής Επανάστασης, στις 24 Φεβρουαρίου του 1821 στο Ιάσιο της Μολδοβλαχίας, κέντρο του Ελληνισμού και της Φιλικής Εταιρείας.

Η έναρξη της Επανάστασης στις **Παραδουνάβιες Ηγεμονίες,** παρά τις πολλές αμφιταλαντεύσεις, στηρίχτηκε κυρίως στο ότι δεν υπήρχε σ' αυτές οθωμανικός στρατός, οι ηγεμόνες ήταν από χρόνια Έλληνες Φαναριώτες, κατοικούσαν εκεί

πολλοί Έλληνες, υπήρχαν ήδη ένοπλες δράσεις, και ακόμη στην πεποίθηση ότι η Ρωσία θα αντιδρούσε αν οι Τούρκοι έστελναν στρατό.

Μεγάλη συγκίνηση και ελπίδα δημιουργεί το ότι από τις πρώτες ημέρες που εγκαθίσταται ο Υψηλάντης στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες με στόχο την Επανάσταση, φτάνει το μήνυμα στις Πανεπιστημιακές Σχολές της Ανατολικής και Δυτικής Ευρώπης, απ' όπου **δεκάδες φοιτητές** προστρέχουν εθελοντές. Ελληνόπουλα, αρχοντόπουλα που σπουδάζουν σ' αυτές, προστρέχουν να πολεμήσουν και να πεθάνουν για την πατρίδα που γεννήθηκαν, δημιουργούν τον περίφημο Ιερό Λόχο δίνοντας τον βαρύ όρκο, που κλείνει στα άρθρα του το κορυφαίο πνεύμα της Ελληνικής Επαναστάσης:

«Ως Χριστιανός Ορθόδοξος και υιός της ημετέρας Καθολικής Εκκλησίας, ορκίζομαι στο όνομα του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού και της Αγίας Τριάδος **να μείνω πιστός** εις την Πατρίδα μου και εις την Θρησκείαν μου. Ορκίζομαι να ενωθώ με όλους τους αδελφούς μου Χριστιανούς δια την ελευθερίαν της Πατρίδος μας... **Να χύσω το αίμα μου,** ίνα νικήσω τους εχθρούς της θρησκείας μου ή ν' αποθάνω ως μάρτυς δια τον Ιησούν Χριστόν...».

* * *

Σύντομα όμως στην επαναστατημένη περιοχή ακολούθησαν οι **προδοσίες και οι διαψεύσεις.** Η απόρριψη του Ρώσου Αυτοκράτορα, ο «αφορισμός» του Υψηλάντη από τον Πατριάρχη, τα στρατιωτικά και πολιτικά λάθη. Ο Ιερός Λόχος χάθηκε σε μια ώρα στη φονική μάχη του Δραγατσανίου (19 Ιουνίου 1821). Ο Υψηλάντης τέλος κατέφυγε στους Αυστριακούς, καταντώντας αιχμάλωτος του Μέττερνιχ, που τον φυλάκισε σε αθλιότατες συνθήκες στο φρούριο Μουγκάτς για 6 χρόνια. Αποφυλακίστηκε βαριά άρρωστος, τον Ιούνιο του 1827, όταν ήδη είχε υπογραφεί το πρωτόκολλο ανεξαρτησίας της Ελλάδος. Τότε έγραψε στον αδελφό του Δημήτριο: **«Πεθαίνω. Αλλ' η αγαπημένη πατρίς μου σώζεται...».**

Στις **31 Ιανουαρίου του 1828,** χαμογέλασε πληροφορούμενος ότι ο Καποδίστριας βρίσκεται καθ' οδόν προς την Ελλάδα. Ύστερα άρχισε να απαγγέλει το **«Πάτερ ημών...»,** που άφησε στη μέση μαζί με την τελευταία του πνοή.

* * *

Η **αποτίμηση της προσφοράς** του Αλέξανδρου Υψηλάντη στην Ελληνική Επανάσταση με την κήρυξή της στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες, καθώς και το ερώτημα αν δικαίωσε το όνομα «Καλός», που του δόθηκε ως αρχηγό της Φιλικής Εταιρείας, απασχόλησε τους ιστορικούς. Στη φετινή επέτειο παραθέτουμε σχετικά αποσπάσματα δύο Ιστορικών:

Ι. Σύγχρονος των γεγονότων ο **Σπυρίδων Τρικούπης** (1788-1873), πρώτος Πρόεδρος Υπουργικού Συμβουλίου (Πρωθυπουργός) του νεοσύστατου Ελληνικού Κράτους (1833), στο έργο του «Ιστορία της Ελληνικής Επαναστάσεως», στο κεφάλαιο το αναφερόμενο στα γεγονότα καταλήγει: «Το αποτυχημένο κίνημά του στις ηγεμονίες **ωφέλησε τεράστια** την επαναστατημένη Ελλάδα, γιατί προκάλεσε έντονο στρατωτικό αντιπερισπασμό και σοβαρές πολιτικές συγκρούσεις μεταξύ Ρωσίας και Τουρκίας, που λίγο έλειψε να καταλήξουν σε εχθροπραξίες. Η μνήμη του Υψηλάντη, όπως και αν τον κρίνει κανείς, **θα μείνει αιώνια τιμημένη** για όσα επιχείρησε με θάρρος και κινδύνους, για όσα έπαθε για χάρη της πατρίδας και για την τελική ευνοϊκή έκβαση του Αγώνα, που τον άρχισε πρώτος. Όλες οι πολιτικές και πολεμικές ελλείψεις του αναπληρώνονται απόλυτα από τον θερμό και ειλικρινή του ζήλο.

ΙΙ. Εκατό χρόνια αργότερα, ο Διονύσιος Α. Κόκκινος (1884-1967), Ακαδημαϊκός, στο έργο του «Η Ελληνική Επανάστασις», στην παράγραφο: «Η Ιστορική θέσις του Αλεξάνδρου Υψηλάντη» καταγράφει: «Η θέσις του προσώπου του Αλεξάνδρου Υψηλάντη εις το φαινόμενον του όλου ελληνικού αγώνος δια την ελευθερίαν είναι **μεταξύ των μεγάλων πρωταθλητών…** Ο Υψηλάντης δεν εκλήθη να ηγηθή στρατού ετοίμου προς χρησιμοποίησιν. Ήτο υποχρεωμένος να δημιουργήση στρατόν εις την Μολδαυίαν από τους ενθουσιώδεις αποδήμους Έλληνας… και να χρησιμοποιήση σώματα ευρισκόμενα ήδη εις την υπηρεσίαν των δύο ηγεμονιών και τελούντα υπό ηγέτας που του είχαν δώσει την διαβεβαίωσιν, και μάλιστα με όρκους, δια πάσαν σύμπραξιν, αλλά μεταξύ των οποίων δεν έλειψαν οι καιροσκοπούντες και έτοιμοι να τον προδώσουν… Η ιστορική θέσις του προσώπου του εις τον όλον αγώνα της ανεξαρτησίας προβάλλει επιβλητική μεταξύ των πρωτεργατών. Διότι **ετόλμησε να κηρύξη την επανάστασιν.** Αυτή είναι η μεγάλη και πλήρης ιστορικής σημασίας πράξις του… Απεκομίσθη επομένως μέγα εθνικόν κέρδος εκ του αποτυχόντος εκείνου κινήματος. Εκ τούτου κατά την ανεπηρέαστον αυστηράν κρίσιν υψούται εις έναν εκ των **κυρίων συντελεστών του αγώνος».**

Ο ηρωικός εθνομάρτυρας Αλέξανδρος Υψηλάντης, που γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη, μεγάλωσε στη Ρωσία και πέθανε στη Βιέννη, **ζήτησε να μεταφέρουν την καρδιά του στην Ελλάδα,** που δεν αξιώθηκε όσο ζούσε να

επισκεφτεί ποτέ, αλλά έδωσε τα πάντα για την ελευθερία της.

γ.
από το περιοδικό «Η Δράση μας»
Φεβρουάριος 2021